

Република Србија	Republica Serbia	Szerb Köztársaság
Аутономна Покрајина Војводина	Provincia Autonomă Voivodina	Vajdaság Autonóm
Tartomány		
Општина Житиште	Comuna Žitište	Begaszentgyörgy
község		
Заштитник грађана	Protectorul Cetățenilor	Polgári Jogvédő

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ
ЗА 2016 ГОДИНУ**

адреса: Житиште(23210), улица Цара Душана бр 15.
Телефон: 023/821-050 локал 223, моб. 063/ 106-15-10,
е-mail: zastitnik_grdjana@zitiste.rs.

**САДРЖАЈ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ
ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ
ЗА 2016 ГОДИНУ.**

1.	УВОД.....	стр. 2
1.1	НАДЛЕЖНОСТ.....	стр. 3
1.2	ОПРЕМЉЕНОСТ ЗА РАД.....	стр. 4
1.3	СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ.....	стр. 4
1.4	САРАДЊА СА ДРУГИМ ОРГАНИМА.....	стр. 5
2.	АКТИВНОСТИ У РАДУ.....	стр. 7

3. СТАЊЕ ЛЈДСКИХ ПРАВА.....стр. 13
4. ПРАВНА СИГУРНОСТ.....стр. 15
5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА..... стр. 16

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА ОПШТИНЕ ЖИТИШТЕ ЗА 2016. ГОДИНУ

1. УВОД

Заштитник грађана општине Житиште установљен је на основу Одлуке о Заштитнику грађана („Сл. Лист општине Житиште“ бр.16/2015) која је донета од стране Скупштине општине Житиште а на основу овлашћења из Закона о локалној самоуправи („Сл. Гласник РС“ бр.129/07, 83/14), као и Статута општине Житиште („Сл. Лист општине Житиште“ бр. 16/2008 и 20/2013). Оснивањем институције Заштитника грађана, односно својевремено Грађанског браниоца (назив је присутан и у теорији и у пракси поред назива Омбудсман и Заштитник права грађана), општина Житиште се сврстала у круг градова (Београд, Нови Сад, Зрењанин, Суботица, Кикинда, Панчево, Сомбор, Крагујевац, Краљево, Лесковац, Шабац и др.) и општина (Бечеј, Мали Иђош, Бачка Топола, Тутин и др.) који дужи низ година институцијално штите права својих грађана, доприносе правној сигурности, развоју и заштити људских права. Ова институција у нашој општини основана је од стране Скупштине општине Житиште која је на седници дана 15.06.2015 године донела Одлуку о Заштитнику грађана (Омбудсману) под бројем I-020-13/2015, док је на истој седници донето и Решење о избору Заштитника грађана у општини Житиште под бројем I-02-36/2015. Тиме је наша општина показала у пуној мери своју приврженост формирању контролних институција које у складу са реформским тенденцијама у нашем друштву имају за циљ заштиту законитости, правне сигурности и једнакости, заштиту права и интереса грађана. То је чињеница која се истиче на скуповима који се организују у вези са радом и деловањем Заштитника грађана односно питањима из његовог делокруга.

То нам служи за понос, а са друге стране ствара и посебне обавезе у погледу неговања и развоја ове и сличних институција у нашој средини.

У вези са редовним годишњим Извештајем о раду наводим одредбу члана 30. Одлуке о Заштитнику грађана која каже: „Заштитник грађана једном годишње, најкасније до 31. јануара наредне године, подноси Скупштини општине Житиште Извештај о својим активностима, стању људских права и о правној сигурности у општини за претходну годину“. У складу са наведеним, Заштитник грађана општини Житиште подноси редован годишњи Извештај о раду за 2016. годину.

1.1 НАДЛЕЖНОСТ

Када говорим о надлежности Заштитника грађана у општини Житиште, а што се мора имати у виду када се разматра Извештај о раду, потребно је навести да у Републици Србији не постоји посебан Закон који на јединствен начин уређује питање рада и деловања Заштитника грађана већ за сваки ниво власти постоје посебни прописи који уређују питања од значаја за институцију Заштитника грађана, па чак постоји у нашем правном систему и разлика у називу саме институције. На нивоу Републике Србије постоји посебан Закон о Заштитнику грађана који се односи на институцију Заштитника грађана Републике Србије. На нивоу АП Војводине постоји Покрајинска скупштинска одлука о Покрајинском заштитнику грађана – омбудсману, која се односи само на ову институцију, а што се локалних омбудсмана тиче у Закону о локалној самоуправи дата је правна основа за установљење ове институције док се иста уређује одлукама скупштина општина. Одредбама Одлуке о заштитнику грађана коју је донела Скупштина општине Житиште, предвиђено је у члану 1. став 1. „установљава се Заштитник грађана за територију општине Житиште, као независан и самосталан орган, који се стара о заштити и унапређењу људских права и слобода зајамчених Уставом, потврђеним и објављеним међународним уговорима о људским правима, општеприхваћеним правилима међународног права, законом и прописима Општине Житиште. У члану 1. став 3. исте одлуке предвиђено је „Заштитник грађана посебно штити људска права и слободе од повреда учињених од стране општинске управе, установа, организација, јавних служби и јавних предузећа које врше управна и јавна овлашћења, а чији је оснивач општина, конторлише рад органа управе и штити право грађана на локалну самоуправу, ако је реч о повреди прописа и општих аката Општине Житиште. На основу свега наведеног, могло би се најопштије рећи да је надлежност Заштитника грађана усмерена на три најзначајнија сегмента; заштиту људских права и слобода, заштиту права грађана пред органима општинске управе и јавних служби општине Житиште, као и контролу законитости, целисходности и ефикасности поступања органа управе и јавних служби која врше јавна овлашћења. Поред тога, неопходно је напоменути да су уређени и међусобни односи Заштитника грађана на појединим нивоима и то тако да се ови односи заснивају на

принципима сарадње и подељене надлежности. Наиме, наведеним прописима је одређено да заштитници грађана на појединим нивоима власти имају надлежност према органима управе, организацијама и заједницама чији је оснивач тај ниво власти, односно чије прописе спроводе, те уколико се Заштитник грађана са другог нивоа власти сусретне са притужбом која се односи на органе другог нивоа власти, ту представку ће без одлагања проследити надлежном Заштитнику грађана на даљи поступак. У том смислу потписан је и посебан Протокол о сарадњи између Покрајинског омбудсмана и Заштитника грађана на локалном нивоу на територији Аутономне Покрајине Војводине.

1.2 ОПРЕМЉЕНОСТ ЗА РАД

Поводом опремљености потребно је навести да су Заштитнику грађана обезбеђени неопходни предуслови за рад који се огледају у обезбеђењу просторије и опреме за рад. Постоје потребни предуслови за реализацију задатака који су зацртани а који се односе на техничке услове, обезбеђење базе података односно њеног коришћења, електронско вођење евиденција и комуникација и друго. Планирани обилазак месних заједница је извршен, међутим, због чињенице да се канцеларији често обраћају социјално угрожени грађани који немају средстава да дођу директно и обрате се, као и због правовремене информисаности о евентуалним проблемима, сматрам да би обилазак месних заједница требао бити редовнији. Обзиром да су трошкови канцеларије Заштитника грађана од ове године видљиви (исказани по ставкама) у буџету општине Житиште, сматрам да ће се планираним средствима додатно технички опремити канцеларија и предвиђене активности успешно реализовати. Укупно стање по питању опремљености може се прихватити као задовољавајуће, нарочито ако се има у виду постојећа економска ситуација, односно кретања на плану јавних прихода - буџета. Обезбеђено је и коришћење базе података правних прописа и судске праксе што је значајно унапредило рад овог органа обзиром на широк спектар обраћања грађана, односно појединих питања из веома широког круга правних области у вези којих се грађани обраћају. Такође, у случају потребе обављања службених послова ван седишта канцеларији (изласка на терен) и приликом одласка на стручне семинаре и састанке, Скупштина општине Житиште и Општинска управа Житиште имали су разумевања у погледу обезбеђивања превоза. Морам да напоменем и да сам због рационалности и економичности трошкова превоза иницирао заједнички одлазак на саветовања и састанке са Заштитником грађана града Зрењанина, Панчева, тако да у неким ситуацијама град Зрењанин (одлазак у Београд, Шабац), Панчево (Нови Сад), а некад општина Житиште (одлазак у Нови Сад) обезбеђују превоз.

1.3 СТРУЧНО ОСПОСОБЉАВАЊЕ

Заштитник грађана присуствовао је активностима које се односе на стручно оспособљавање и усавршавање, јер је исто неопходни предуслов за успешан рад. Посебно је то од значаја по питањима која се односе на заштиту права лица из круга осетљивих категорија (особа са ивалидитетом, жртве насиља у породици и друго). Ту се ради о посебно угроженим категоријама код којих је често проблем да сама жртва препозна да се над њом врши насиље, те како да се такви случајеви препознају од стране надлежних институција. Посебан проблем представља само пријављивање насиља од лица која доживе насиље или трпе насиље, обзиром да код жртава често постоји страх или се налазе у неком

односу зависности (економске, радне) те се из тих разлога боје да пријаве насиља. У том смислу, узео сам учешћа на саветовању и састанку који је организовао Покрајински омбудсман у Новом саду, а који се односе на превенцију насиља у породици и насиља над женама, као и на функционисање и сарадњу појединих органа који имају надлежности по овим питањима. Такође, обзиром да је усвојен нови Закон о спречавању насиља у породици веома је значајан био семинар у Зрењанину који су организовали Покрајински секретаријат и Женски едукативни центар у Зрењанину, а где су учесници упознати са овлашћењима и новим процедурама заштите жртава насиља. Поред тога, стручно оспособљавање се односило и на друге области. Од великог значаја је стручни семинар за медијаторе који је организован од стране Удружења медијатора Србије а где је Заштитник грађана узео учешће. Кроз стручни семинар била је организована обука у којој је учествовало неколико канцеларија локалних омбудсмана са територије Републике Србије а пренета су одређена сазнања и искуства у погледу стручног оспособљавање за медијацију и имплементацију медијације на локалном нивоу. Након успешно реализоване обуке и полагања стручног испита за медијаторе, Заштитник грађана општине Житиште је сертифицирани (овлашћени) медијатор уписан у регистар Министарства правде Републике Србије, те се грађанима општине Житиште пружа додатна могућност обраћања у случају конфликтних ситуација или када су њихови приватноправни интереси угрожени. Предност медијације за грађане је вишеструка (брзо и ефикасно решавање спорова, бесплатност поступка, поверљивост, флексибилна комуникација, равноправност, нема победника и пораженог у спору и др.), те би било пожељно да грађани своје проблеме покушају најпре да реше мирним путем и медијацијом. Поред тога, од изузетног значаја је учешће на стручним саветовањима које су заједнички организовали током 2016.-е године Удружење локалних омбудсмана Србије (УЛОС) и Мисија за Србију Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС, ОСЦЕ) а која саветовања су имала за циљ стручно усавршавање, размену искустава и упознавање са новом законском регулативом у појединим областима од значаја за рад локалних омбудсмана. Једно стручно саветовање је организовано у Београду а друго Шабцу са темама из области заштите права особа са инвалидитетом, легализације, комуналних питања, забране дискриминације, заштита података о личности, рада јавних предузећа, законитост поступка извршења итд.

1.4 САРАДЊА СА ДРУГИМ ОРГАНИМА

Током извештајног периода остварена је сарадња са бројним органима и организацијама а све у циљу што бољег и потпунијег остваривања улоге ове институције. Морам напоменути да је институције Заштитника грађана општин Житиште формирана средином 2015.године и да се сарадња са појединим органима и институцијама тек успоставља, као и да се у наредном периоду очекује још шира и потпунија сарадња. У првом реду, сарадња се односила на органе Скупштине општине Житиште, односно органе Општинске управе и то кроз редовне и непосредне контакте по појединим питањима. Поред тога, сарадња је остварена и са органима који су непосредно надлежни по појединим питањима остваривања права грађана а поготово ако се ради о угроженим категоријама. Ту се у првом реду мисли на Центар за социјални рад, ПС Житиште, Суд , Дом здравља Житиште, Основне школе у општини Житиште. Посебно истичем активности које су вршене по питању сарадње заштитника грађана на локалном нивоу са територије целе Републике Србије. У оквиру наведених активности најзначајнији је рад

Удружења локалних омбудсмана Србије (УЛОС), чији је пуноправан члан постао и Заштитник грађана општине Житиште. Удружење локалних омбудсмана РС које је основано у Нишу, током 2012.-е године, има за циљ даље унапређење људских, грађанских и мањинских права кроз оснажење ових институција. Основање и рад удружења подржано је од стране Мисије ОЕБС-а за Србију и иста је препознала удружење као партнера у сарадњи на плану заштите људских, грађанских и мањинских права. Осим тога, Удружење(УЛОС) је препознато као партнер и од надлежних органа у Републици Србији и Аутономној покрајини Војводини. По питању сарадње посебан значај имала је сарадања са институцијом Покрајинског Омбудсмана. Од стране Покрајинског Омбудсмана организовано је неколико стручних саветовања а која су се односила на борбу против насиља у породици, питање равноправности и једнакости појединих социјалних група. У решавању појединих питања (из области права детета) остварена је непосредна сарадња са замеником Покрајинског омбудсмана за права детета, док је приликом организовања програма „Интернет безбедност деце“ у основним школама у Житишту и Банатском Карађорђеву поводом међународног празника „Дечија недеља“, заменик Покрајинског омбудсмана за права детета Маја Кордић са сарадницама (педагозима) узела непосредно учешће и бројним програмским активностима едуковала децу у погледу безбедног коришћења интернета и укупне безбедности деце у нашој заједници. Сматрам да ће у наредном периоду сарадња са институцијом Заштитника грађана Републике Србије и Покрајинским Омбудсманом бити интензивнија, посебно када је у питању заштита индивидуалних права грађана у ситуацијама када је исључива надлежност ових институција.

Поред сарадње са Скупштином општине Житиште, односно са органима и организацијама које су основане од стране Скупштине општине Житиште и лицима које је иста изабрала, поставила или именовала, треба истаћи сарадњу са Председником општине, са замеником председника општине као и са члановима Општинског већа. Нарочито би издвојио сарадњу са чланом Општинског већа који је задужен за комуналне делатности и заштиту животне средине са којим сам остварио неколико заједничких активности по питању инспекцијских послова и успостављања услуга зоо хигијене на територији општине Житиште. Такође, желим да истакнем и сарадњу са Комисијом за равноправност полова у општини Житиште која је током протекле године имала запажене активности на плану родне равноправности и у чијим активностима сам у неколико наврата узео непосредно учешће. Са месним заједницама је настављена сарадња и организовао је директно обраћање грађана (Нови Итебеј, Српски Итебеј, Банатско Карађорђево, Међа и др.) и том приликом грађани су искористили могућност директног обраћања поводом заштите својих права. Овакав вид рада се показао веома корисним јер код појединих грађана због трошкова превоза до Житишта и старосног доба постоји ограничавајући фактор за обраћање и остваривање својих права. Треба рећи да у општини Житиште постоји служба правне помоћи, што је од посебног значаја имајући у виду чињеницу да је у неким случајевима заштита права грађана могућа само уколико у конкретном случају грађани покрену одређене процедуре и покрену поступке за заштиту права (захтев, приговор и друго). Са наведеном службом остварена је добра сарадња и у неколико случајева грађани су упућени од стране Заштитника грађана на службу правне помоћи како би за своја грађанска права добили адекватну правну помоћ, јер иако се ове две институције не поклапају у надлежностима, ипак је потребно да исте сарађују у пуној мери како би синхронизовано помогле грађанима. Такође, са заштитником права

пацијената општине Житиште у неколико ситуација је остварена сарадња по питању заштите права пацијената из домена здравствене заштите. Са Мисијом ОЕБС-а у Србији је остварена изузетно добра сарадња у 2016 години. Та сарадња се огледа кроз реализације програма „Интернет безбедност деце“ чију је организацију помогла и Мисија ОЕБС-а, као и организацију едукативног семинара у Житишту за усвајање Локалног акционог плана за родну равноправност у општини Житиште.

2. АКТИВНОСТИ У РАДУ

У извештајном периоду грађани су се обраћали Заштитнику грађана у вези са заштитом својих права, односно у вези са остваривањем својих људских, грађанских и мањинских права. Овде је потребно напоменути да је круг субјеката у вези чијег рада су се односила обраћања веома широк. Обраћања су се односила на локалне институције, али такође и на институције покрајинског а нарочито републичког значаја што и не представља изненађење обзиром на велики број надлежности које су у домену републичких органа. Знатан број обраћања грађана био је у вези са консултацијама о томе како и на који начин, односно пред којим органом и институцијом грађани могу да остваре своја права односно да их заштите, каква је и која је процедура заштите права грађана, где сам био у прилици да их упућујем у вези са тим. Сматрам да је ово посебно значајно обзиром да пре упуштања у озбиљније правне послове грађани треба да се консултују и информишу о својим правима и обавезама пре него што наведене односе дефинишу и својим потписом прихвате. Овде посебно желим да истакнем ситуације када су грађани олако улазили у правне послове веће вредности, послове купопродаје непокретности када се одређене обавезе (струја, плин, порез) неизмире а купац у тренутку продаје није знао да нису измирене или је погрешно веровао да ће бити измирене од стране продавца, као и случајеве купопродаје покретних ствари веће вредности код којих је дошло до компликација због очигледне намере једне стране да изигра другу. Пример из праксе: Лице А је купило непокретност од лица Б, ушло у посед непокретности и исплатило више од половине цене а за остатак цене се усмено договорили о исплати за неколико месеци. Лице Б је након одређеног времена лицу Ц продало исту непокретност и увело лице Ц у посед непокретности а лицу А које је напустило непокретност обећало враћање дела цене коју је исплатило. Лице Б није исплатило и нема намеру да исплати лицу А део цене коју му је лице А исплатило, а лице А обзиром да није писменим путем регулисало правни посао и није своја потраживања писменим путем обезбедило (признаницама, доказима) нема механизам за заштиту својих права.

Значајан део обраћања био је у вези са остваривањем права по основу рада (права из радног односа) где је Заштитник грађана био у прилици да упути грађане како и на који начин могу да остваре своју заштиту. У вези са тим, грађани су се обраћали по питању права на плаћени годишњи одмор у ситуацији када се он неискористи, по питању исплата заосталих зарада и утужења послодавца, питања у вези остваривања права на породичну пензију и умањења пензије по неком основу, проглашења за технолошки вишак. Један део обраћања грађана односио се на питања која су у надлежности суда у погледу којих Заштитник грађана нема надлежност поступања и није поступао (притужба на рад суда, састављање жалбе, тужбе и др.), међутим, у ситуацијама када се грађани обрате са захтевом како да покрену одређени поступак (нпр. поступак оставинске расправе), како да

попуне одређени формулар (изјава о имовинској карти), грађани су били упознати на који начин могу да остваре своје право.

Треба рећи да се један део обраћања грађана односио на питања социјалног карактера и то било да се ради директно о питањима из ове области, као што је то остваривање права из домена социјалне заштите, разна социјална давања, права из пензијског или здравственог осигурања и слично или да се питања индиректно односе на ову област а да су везана за односе у породици. У вези са тим, у извештајном периоду имао сам доста обраћања лица која су социјално угрожени, и сходно својој надлежности упућивао грађане како да остваре своја права или их заштите у случајевима када је та заштита везана за одређене поднеске којима треба да се обрате надлежним органима(једнократне помоћи), као и давао мишљење у изузетним ситуацијама када се на основу неспорних доказа(медицинске документације и др.) и чињеничног стања нужне социјалне потребе тражила реализација одређеног права(из домена проширених права социјалне заштите) која се остварују преко Центра за социјални рад а финансирају из буџета општине Житиште. По тим питањима, надлежни орган је решавао захтеве грађана и у складу са могућностима задовољавао социјално заштитну потребу лица, те се наддам да ће и у будућности систем пружања помоћи грађанима бити ефикасан и благовремен. У неколико ситуација, грађанке су се обраћале због несиља у породици, где сам пружио неопходну правну помоћ и информисао грађанке коме да се обрате и на који начин могу да се заштите.

Што се тиче карактера обраћања детаљан приказ дат је у табеларном делу овог извештаја из кога се могу детаљно сагледати поједини аспекти рада Заштитника грађана у извештајном периоду. Поред наведеног треба истаћи и чињеницу да су сва обраћања код Заштитника грађана заснована на поверењу и да нису јавна односно да податци о истима нису доступни јавности.

Број обраћања	Појединачно	Групе грађана	Правна лица	укупно
2016 година	227	3	2	232

Из наведених података може се сумирати укупан број субјеката, по појединим категоријама, који су се обратили у вези са заштитом својих права. Такође, приликом анализа наведених података треба имати у виду да је један број грађана упућен служби правне помоћи у нашој општини и исти нису евидентирани у овом извештају.

По питању карактера обраћања, односно садржаја захтева грађана који су се обраћали, дужан сам напоменути да није изграђена јединствена методологија у овој области, да је један део обраћања доста специфичан те да их је тешко класификовати. Према личним сазнањима у току је израда јединственог система обраде података који ће у наредном периоду омогућити да се упореде податци о субјектима који су се обратили Заштитнику грађана. Ова методологија омогућила би упоредивост података по општинама и градовима те могућност дубљих анализа извештаја. Што се извештајног периода тиче по садржини су се обраћања односила на следеће области :

Социјална заштита општег карактера	37
Имовинско - правни односи	11

Радни односи	29
Насилје у породици	5
Консултације, помоћ	48
Поступање надлежног органа	16
Јавни ред и мир	1
Доприноси за социјално осигурање	8
Комунална питања	29
Развод брака, издржавање и виђање де--тета	3
Заштита права детета	1
Порези	23
Пензије	6
Запошљавање	6
Заштита права потрошача	7
Заштита података о личности	2
УКУПНО	232

Треба навести да су се грађани у извештајном периоду обраћали готово искључиво усмено, односно непосредно а да је број писмених обраћања, укључујући и електронски облик, занемарљив. У две ситуације грађани су се обратили канцеларији Заштитника грађана и анонимно. Грађани су се обраћали Заштитнику грађана непосредно у канцеларији у седишту општине у Житишту, ул. Ђуре Јакшића бр.2, на првом спрату (изнад катастра) и то сваким радним даном у времену од 09,00 до 13,00 часова. Иако је рад са странкама предвиђен за период од 09,00 до 13,00 часова, сваком грађанину је било омогућено да се обрати у склопу редовног радног времена канцеларије од 07,00 до 15,00 часова, посебно ако су грађани долазили из удаљенијих насеља (Међа, Хетин, Торда). Такође, у склопу планираних посета месним заједницама и заказивања разговора са грађанима, грађани насељених места (Б.Карађорђево, Српски Итебеј, Нови Итебеј и Међа) обратили су се Заштитнику грађана у просторији месних заједница. Све ово наводим због чињенице да се Заштитник грађана истински трудио да се што више приближи грађанима и да буде што доступнији грађанима. У погледу обраћана грађана треба нагласити да је у канцеларији Заштитника грађана од септембра месеца 2015.године ангажовано административно - техничко лице, које поред обављања редовних административних послова, у ситуацији када је Заштитник грађана службено спречен (седнице скупштине, седнице већа, одлазак на стручни семинар, службени састанак, излазак на терен) евидентира обраћање грађана и грађанки, обавештава Заштитника грађана и заказује у што краћем временском периоду разговор. На тај начин обезбеђује се континуирано обраћање грађана и ефикасно поступање канцеларије по њиховом обраћању.

Поред наведеног свакако да треба изнети и податке о субјектима на које се односе обраћања грађана. За сагледавање тих података приказујем следећу табелу:

Субјекти на које се односе обраћања	Број обраћања
Послодавци	38
Пореска управа	9
Општинска управа	33
Општинске организације и установе	11
Јавна предузећа у општини	16
Министарства	21
Републички фондови и службе	20
Судови	9
Иностранци субјекти и субјекти суседне Општине	6
Остали	68
УКУПНО	232

Уколико се повежу одређена питања кроз табеле које сам издвојио из разлога да се стекне што јаснија слика о појединим областима која су предмет обраћања грађана, може се уочити да је највећи број обраћања везан за социјални статус и социјалне проблеме грађана у ширем смислу те речи, на проблеме из области радног права као и проблеме комуналне природе у општини Житиште. То се и могло очекивати посебно обзиром на садашњу економско-социјалну ситуацију, односно да су могућности за запошљавање и остваривање зараде веома сужене са једне стране а што са друге стране сужава и могућности за издвајања из буџета и јавних фондова за решавање социјалних проблема у нашој средини. Поред тога, чињеница да се одређени број грађана налазио у нерешеном радно – правном статусу (пре свега радници Компаније за производњу меса“Агрожив“а.д.Житиште) утицала је на одређени број обраћање грађана по основу радно-правних питања. Средином 2016. године спроведен је социјални програм за запослене у Компанији за производњу меса“Агрожив“а.д.Житиште и један део радно правних питања је регулисан(исплата отпремнина), док се за све запослене очекује у наредном периоду уплата доприноса за период рада који им нису уплаћени(повезивање радног стажа).

Један део обраћања грађана који се односио на рад Општинске управе Житиште у ситуацији када се догодио пропуст у раду благовремено је исправљен од стране

поступајућег органа или се надлежно одељење Општинске управе по одређеном питању изјаснило и тако дало одговор и правни основ за заштитну права грађана пред другим надлежним државним органом (пре свега судом). За један део обраћања грађана надлежно одељење Општинске управе није удовољило потрбама и интересима грађана јер се правоснажно и извршно Решење о извршењу поступајућег органа Општинске управе није спровело. Пример из праксе: Грађани су пријавили постојање већих покретних ствари на јавној површини испред куће једног грађанина које ремете кретање осталих грађана и доводе у опасност живот и здравље грађана. Надлежни орган Општинске управе за инспекцијске послове је спровео редован поступак, урадио записник и донео Решење о уклањању покретности а како грађанин није у остављеном року извршио наложене мере Решење о уклањању покретности је постало правоснажно и извршно, те га је требало спровести у најкраћем могућем временском периоду. И после неколико месеци правоснажно и извршно Решење није спроведено. Након обављеног поступка контроле од стране Заштитника грађана по питању извршности Решења о уклањању покретности од стране надлежног органа Општинске управе за инспекцијске послове чињеница је да постоје проблеми техничке природе како по питању извршности наведеног Решења тако и будућих Решења. Због правне сигурности и интереса грађана мишљена сам да се овакве ситуације не смеју дешавати.

Један део укупног обраћања грађана односи се на пореске обавезе, и то мањи део на републичке пореске обавезе грађана (накнада за одводњавање) а већи део на пореске обавезе које утврђује Одељење за буџет и трезор- Служба за утврђивање и наплату јавних прихода општине Житиште. Грађани су се жалили да добијају порезе на име пореског обвезника који је приминуо и на садашњег пореског обвезника за исту пореску ствар и са истом годином платног налога. Приликом контроле од стране Заштитника грађана установљено је да локална пореска администрација није суштински направила пропуст јер се не ради о двоструком опорезивању пореских обвезника за једну пореску ствар, али да се грађанима мора објаснити да порески налози који се добијају на име приминулог (претходног) пореског обвезника у текућој пореској години односе на дуговања које је претходни порески обвезник имао а које је као правни сукцесор наследио садашњи порески обвезник и да се платни налози за плаћање пореске обавезе издају на име преминулог пореског обвезника све док се пореске обавезе и дуговања не измире. У оваквим ситуацијама Служба за утврђивање и наплату јавних прихода општине Житиште треба да делује информативно и обавештајно и да писменим путем објасни сваком грађанину о каквим се ситуацијама ради како грађани не би били у заблуди у погледу плаћања пореских обавеза.

У неким ситуацијама Заштитник грађана је поступао и на основу личних сазнања те иницирао иницирање радног времена у појединим одељењима Општинске управе (писарница), иницирање радног времена Општинске управе као јединствене организације, као и усклађивање радног времена појединих одељења са Информатором о раду Општинске управе. Поред тога, Заштитник грађана је упутио Општинској управи Мишљење и иницирао усвајање и објављивање „образаца контролних листа“ за инспекцијске послове због чињенице да исте нису донете у законском року који је предвидео члан 63. Закона о инспекцијском надзору („Сл. гласник РС“, бр. 36/2015), али и чињенице да наведене листе доприносе знатно већој ефикасности инспекцијског надзора и контроли надзираних субјеката. У оваквим ситуацијама Општинска управа Житиште је поступила по наведеним иницијативама и мишљењу.

У одређеним ситуацијама обраћање канцеларији Заштитника грађана је захтевало хитност у поступању како би се негативне последице моментално спречиле и избегле. У таквим ситуацијама Заштитник грађана је кроз консултације информисао грађане о правима, процедурама и могућностима заштите својих права, као и обавестио надлежне органе о потреби спречавања наступајућих негативних последица. Пример из праксе: канцеларији Заштитника грађана обратили су се грађани притужбом да други грађани прекопавају гробно место на које је сахрањен њихов сродник пре више од четири деценије, а због потребе проширења суседног гробног места. Грађани су након обављених консултација и упознавања са својим правима одмах обавестили надлежно предузеће о поступцима других грађана и хитном реакцијом надлежних спречено је даље противправно поступање. Из овог примера и из сличних ситуација (обраћање корисника услуга, заштита права потрошача) може се закључити да је изузетно важно благовремено обраћање грађана канцеларији Заштитника грађана, односно да су консултације о правима и процедурама заштите права за грађане веома битне у погледу заштите права грађана и спречавања противправности и незаконитости.

Када говоримо о обраћању грађана у погледу проблема комуналне природе, један део тих проблема који се односио на притужбе грађана у погледу кретања, окупљања и напада паса луталица као и уклањања лешева (угинућа) животињског порекла на територији општине Житиште решен је половином 2016. године тако што су ангажована предузећа зоо хигијене која уклањају угинућа животинског порекла и врше чиповање и стерилизацију паса луталица. Други део проблема тиче се притужби грађана у погледу држања домаћих животиња и условима под којим се држе домаће животиње и свакако да би се усвајањем нове Одлуке о држању домаћих животиња ови проблеми ефикасније регулисали, те се надам да ће наведена одлука у најскорије време бити и усвојена. Такође, део притужби грађана односио се и на несавесне грађане који су затрпали канале на јавној површини испред својих кућа и тиме онемогућили одвођење атмосферских вода. У оваквим ситуацијама сарадња између јавног предузећа којем је поверена делатност одржавања каналске мреже и инспекцијских органа Општинске управе Житиште мора да буде синхронизована и правовремена како би се обезбедило поштовање Одлуке о уређењу насељених места и комуналном реду и отклониле и спречиле последице до којих затрпавање канала може да доведе.

На плану едукативних активности најпре треба споменути обележавање „Дечије недеље“ у основним школама „Свети Сава“ –Житиште и „Никола Тесла“–Банатско Карађорђево, у склопу чега је дана 06.10.2016 године организован од стране Заштитника грађана општине Житиште а у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и са Покрајинским заштитником грађана за права детета едукативно - безбедносни програм „Интернет безбедност деце“. Активни учесници програма била су деца – ученици од петог до осмог разреда основних школа „Свети Сава“ –Житиште и „Никола Тесла“–Банатско Карађорђево, директори школа са наставни кадрам, а спровођење едукативног програма извршено је од стране Покрајинског заштитником грађана за права детета и педагозима из његове службе и Заштитника грађана општине Житиште и педагогом из Основне школе у Житишту. Садржина програма „Интернет безбедност деце“ усмерена је унапређење безбедности деце приликом коришћења интернета и друштвених мрежа, упознавање деце са потенцијалним и скривеним опасностима на интернету (интернет зависност, упознавање непознатих лица, лажно представљање), потребом обавезне заштите личних података и опрезним коришћењем слика, видео записа и других садржаја у циљу спречавања

злоупотреба, разликовање пристојних и прикладних о непријатних садржаја, превенцијом од насиља на интернету, саветима коме треба да се обрете у случају опасности, као и другим корисним информацијама у циљу безбеднијег и сигурнијег коришћења интернета. Поред усмених и визуелних напомена ученицима су подељени флајери и брошуре са саветима за безбедно коришћење интернета. Осим безбедног интернета, ученицима је кроз визуелне приказе посебно скренута пажња на превенцију од разних облика насиља – вршњачког насиља, последице до којих насиље може да доведе и потребу сузбијања таквих појава.

Поред тога, Заштеник грађана активно је учествовао, помогао и подржао активности које је Комисија за родну равноправност општине Житиште организовала а које су били усмерене ка превенцији појава облика насиља у породици (у првом реду насиља над женама). У том смислу, треба споменути учешће у обележавању 25. новембра – Међународног дана борбе против насиља над женама када је Комисија за родну равноправност организовала поделу флајера са темом борбе против насиља над женама и учешће на јавној трибини са које су учесници (ПУ Житиште, Центар за социјални рад, Дом здравља, невладине организације) изнели статистичке податке који се тичу насилничког понашања над женама са територије општине Житиште, објаснили процедуру поступања и заштите жртава насиља и послали јасну поруку да је насиље проблем заједнице а морална обавеза свих грађана да га пријавимо. Заштитник грађана општине Житиште је у складу са одредбама новог Закона о спречавању насиља у породици и изменама Кривичног законика упознао учеснике трибине са новим правилима и процедурама, као и апеловао на чврсту мултисекторску сарадњу свих надлежних органа када је у питању заштита жртава насиља. Такође, у циљу економског оснаживања жена са подручја општине Житиште Заштитник грађана је подржао предлог Комисије за родну равноправност да се уведе родно буџетирање у општини Житиште, да се развија женско предузетништво и дају већа економска права женама као неопходни предуслов веће независности и равноправности жена у нашем друштву, поготово ако се узме у обзир чињеница да је од укупног броја незапослених у општини Житиште више од 50% незапослених женског рода.

3. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

По питању стања људских права полазећи од чињенице да институција Заштитника грађана нема дугу традицију у општини Житиште, не може се дати једна потпуна (општа) оцена стања људских права али се може констатовати стање људских права по појединим питањима и изнети запажање у вези поштовања људских права. У првом реду, треба истаћи позитивну тенденцију у нашој средини да све већи број институција делују у циљу заштите и унапређења људских права, а на основу све већег броја прописа који су у последње време донети у овој области. У том погледу битна је улога институције Заштитника грађана, правне помоћи у општини Житиште, као и система који је установљен ради заштите пацијентових права. Такође је од великог значаја да се ове институције, надлежни субјекти власти као и невладине организације све више ангажују на развоју свести код грађана о значају остваривања људских права како за појединца тако и за друштвену заједницу у целини. Од посебног је значаја све већи број акција пропагандног и едукативног садржаја а које се односе на питање заштите људских, грађанских и мањинских права. Један део тих активности у извештајном периоду био је

усмерен на сузбијање облика насиља у породици (насиља над женама), насиља у школи, интернет безбедности деце у образовним институцијама.

Друго, обзиром да је општина Житиште мултинационалана средина, стање људских права у погледу поштовања права националних мањина и мултинационалне коегзистенције међу народима, без обзира на посматрани извештајни период, традиционално се може оценити као веома добро. Може се констатовати да није дошло до ремећење добрих мултинационалних односа у нашој заједници. Културно-историјско добро које је средином 2015 године од стране непознатих вандала оскрнављено - биста Лајоша Кошута у Новом Итебеју, у потпуности је реконструисано и враћено у пређашње стање.

Када су у питању права националних мањина треба напоменути да је у општини Житиште формиран крајем 2016. године Савет за међунационалне односе који ће у склапу својих надлежности додатно радити на поштовању и очувању вишенационалних вредности на територији општине Житиште.

У погледу поштовања службене употребе језика националних мањина на територији општине Житиште и члана 5. Статута општине Житиште који материјално-правно предвиђа да сваки грађанин општине Житиште без обзира на националну припадност, вероисповест, пол, политичко опредељење, грађански статус и положај са којег се обраћа има могућност да користи свој матерњи језик уколико се он налази у службеној употреби, може се закључити да је Општинска управа Житиште поштовала члан 5. Статута општине Житиште, као и да сви органи општине Житиште имају дужност и обавезу да поштују члан 5. Статута општине Житиште. Осим тога, Заштитник грађана је по службеној дужности извршио контролу табли са називима ималаца јавних овлашћења (јавних предузећа, утанова, организација), односно да ли су носиоци јавних овлашћења поштовали члан. 5 Статута општине Житиште и своје називе исписали на три језика која се налазе у службеној употреби на територији општине Житиште. Након контроле установљено је да ЈП „Развој“ Житиште нема тројезичну таблу и да је неопходно постављање нове тројезичне табле. У писменом одговору представника ЈП „Развој“ Житиште речено је да ће се тројезична табла поставити у најскорије време када се обезбеде финансијска средства за ту намену.

Приликом анализе стања људских права мора се констатовати да је трагичан догађај у Житишту од 02.07.2016 године утицао на општу безбедност и сигурност грађана, да су последице трагичног догађаја огромне и ненадокнадиве јер је пет особа изгубило живот а двадесет и две младе особе су теже и лакше рањене, те да сви учесници у организацији манифестација, јавних скупова и других оупљања грађана треба да предузму све потребне мере безбедности како би се осигурала безбедност и сигурност грађана. Поред мера безбедности, грађани треба да пријаве надлежним органима (ПУ Житиште) свако нелегално поседовање оружја или уколико имају сазнања свако лице које поседује нелегално оружје. Неколико недеља након трагичног догађаја, Заштитник грађана је обишао један део теже и лакше рањених грађана и грађанки, обавио разговоре у склопу надлежности заштите људских права и предузео активности у циљу помоћи рањенима у трагичном догађају.

4. ПРАВНА СИГУРНОСТ

Чињеница да се изнова доносе нови прописи којима се уређује систем функционисања друштвене заједнице и чињеница да постоје позитивно правни прописи који јасно регулишу поједине области, ипак није довољан правни основ да се обезбеди висок ниво правне сигурност. Осим тога, посебно треба истаћи проблем да многи прописи и институције још нису у довољној мери или на прави начин реформисани те грађани не уживају одговарајућу правну заштиту, односно правну сигурност. То се на пример огледа у ситуацији када имамо неефикасне поступке и процедуре као у извршном поступку, остваривању заштите по питању насиља у породици, остваривању заштите власничких права (наплата потраживања, накнада штете и друго), заштита права потрошача. У поступцима извршења често се дешава да су укупни трошкови неколико пута већи од дуга и да су у огромној несразмери са основним дугом, те је неопходно да се грађани правовремено информишу уколико имају одређена дуговања према трећим лицима јер се дешава да трећа лица без икакве опомене ангажују приватне извршитеље и да грађани добију Решење о извршењу које је коначно, када је за било какву заштиту касно. Као пример наводим случај где је корисник услуга мобилног оператера прекинуо коришћење услуга три месеца од дана потписивања уговора, измирио обавезе које је имао, а није прочитао клаузулу у уговору да пакет услуга мора да користи две године. Против корисника услуга је покренут извршни поступак и морао је да плати вишеструко увећану обавезу(за две године коришћења услуга) са каматом. Такође, дешава се да грађани пријаве неко лица(рођака, друга, пријатеља) на адреси на којој станују(пријава пребивалишта), а лице које је пријављено има нека дуговања и против њега се води извршни поступак. Извршитељи ће у тим ситуацијама извршити попис покретних и непокретних ствари на адреси где је грађанин пријављен иако он није власник нити је унео једну покретну ствар у то домаћинство. Због тога треба обратити пажњу на извршене поступке како би се обезбедила веће правна сигурност грађана. Осим тога, у неким ситуацијама и поред чињенице да је поступак контроле од стране надлежног органа (орган Општинске управе надлежан за инспекцијске послове) урађен, да је донето правоснажно и извршно Решење о уклањању покретних ствари са јавне површине, до реализације истог није дошло. Ово посебно наводим јер се пролонгирањем и неизвршењем Решења које налаже уклањање одређених ствари са јавне површине не само урушава правна сигурност грађана већ се генерално оставља прсотор и комодитет другим несавесним грађанима да остављају разне покретности на јавној површини без последица.

По питању правне сигурности грађана треба рећи да је питање легализације нелегално изграђених објеката веома битно у општини Житиште, да очекујем да ће се попис нелегално изграђених објеката за преостале месне заједнице завршити у најскорије време, те да ће се поступци озакоњења ефикасније решавати.

Када се ради о одређеним правним пословима (уговор о купопродаји, уговор о закупу, давање хипотеке, изјаве жиранта, давање пуномоћја) које закључују грађани увек је пожељно да се добро распитају и консултују о обиму својих права и обавеза, као и заштити својих права, како би се спречила свака евентуална злоупотреба. Поред тога, у случајевима када су се грађани обраћали због постојања конфликтних ситуација и поремећених комшијских односа(проблеми око близине олука, одводњавања, претерани дим и др.) грађане сам упућивао како да заштите своје право, док од маја месеца 2016 године грађани су имали могућност и медијације (посредовања) од стране Заштитника грађана како би се на најбољи начин решили конфликти и проблеми. У две ситуације грађани су покушали медијацију али нису потписали споразум о медијацији и

испоштовали све што су договорили, док у једној ситуацији (заштита права потрошача) није потписан споразум о медијацији али су стране испоштовале договор и права потрошача су заштићена.

У делу ових питања потребне су реформе система како би се обезбедила заштита права грађана а са друге стране створили услови за успостављање таквих правних односа где би свака од страна улазила са јасном представом о својим правима и обавезама и имала јасну визију о томе шта ће се, на који начин и у ком року дешавати уколико буде у ситуацији да заштиту права затражи од надлежних институција. По одређеним питањима надлежни органи Општинске управе треба да обезбеде процедуру за спровођење и извршење. Док се наведени услови не обезбеде велика је улога свих институција на локалном нивоу да раде на томе да се и у постојећим условима степен правне сигурности подигне на што виши ниво.

5. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Полазећи од свега изложеног у Извештају о раду може се констатовати да је институција Заштитника грађана у нашој општини помогла грађанима да остваре своја права односно да је омогућила да остваривање њихових права буде брже и ефикасније. Нажалост, некада то није могуће али сам се у свим случајевима трудио да грађанима пружим што бољу помоћ и подршку. Посебно треба рећи да се грађани приликом обраћања Заштитнику грађана налазе углавном у тешкој ситуацији и да им је поред непосредне помоћи правног карактера, потребна и психолошка подршка и помоћ, коју сам пружао у сваком конкретном случају. Напомињем да ни један грађанин, без обзира на карактер свог обраћања, није био одбијен, односно да сам се трудио да му помогнемо на најбољи могући начин. Нажалост, мора се констатовати да један број грађана који се обратио није био у могућности да оствари своја права јер је иста већ изгубио у ранијем периоду услед неопрезности или олаког држања да ће се одређени проблем решити, или услед протока времена, као и да је било случајева где грађани сматрају да имају одређена права, односно да су им одређена права повређена а да се утврди да то није случај јер материјално-правна норма није прекршена. До овога долази углавном због лоше информисаности грађана али и делом затворености институција које би грађанима требале давати потребне информације и прецизна обавештења.

У вези са активностима у извештајном периоду као и стањем које је анализирано сматрам да институције које функционишу у нашој локалној самоуправи треба да врше активности усмерене на стално побољшање стања по питању прописа који се припремају, да се прописи доносе благовремено, а не у последњем тренутку, јер се благовременим доношењем прописа води рачуна о њиховом квалитету, свеобухватности и усаглашености, а да се са друге стране посебно води рачуна да се ти прописи спроводе у пракси.

Осим тога, инструкције које предвиђа Министарство државне управе и локалне самоуправе по питањима поступка пописа нелегално саграђених објеката, превођења матичних књига у електронски облик, замена личних карти, замена здравствених књижица, као и увођење електронске управе и електронских сервиса треба следити и у предвиђеним роковима испоштовати.

Такође, може се закључити да је Извештај о раду Заштитника грађана општине Житиште 2016. годину сачињен у складу са Одлуком о Заштитнику грађана, да су надлежности предвиђене Одлуком успешно реализоване, као и да је сарадња са институцијама на плану заштите људских права била успешна.

Према наведеном предлажем да Скупштина општине Житиште Извештај о раду размотри, а сходно ставовима који су заузети везано за Извештај Заштитника грађана изражавам спремност да сва мишљења, сугестије и предлоге саслушам и уколико буде основа реализујем у наредном периоду.

У Житишту,
Дана : 31.01.2017 године
Број: ЗГОЖ I - 01/2017

Заштитник грађана општине Житиште

дипл. правник Алекса Кузман